

Eduardo Mane

*Mali
flautista*

Prevela
Aleksandra Nikšić

■ Laguna ■

Naslov originala

Eduardo Manet

LE FIFRE

Copyright © Éditions Écriture, 2011.

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Veroniki, od srca

SADRŽAJ

Reč autora	9
Prolog	11
Porodica Gonzales	19
Porodica Mane	49
Prva beležnica Žane Gonzales.	73
Druga beležnica Žane Gonzales	115
Treća beležnica Žane Gonzales	142
Četvrta beležnica Žane Gonzales	167
Peta beležnica Žane Gonzales	198
Šesta beležnica Žane Gonzales	232
Sedma beležnica Žane Gonzales	248
Epilog	265
Bibliografija	269
Izjave zahvalnosti	271
O autoru	273

REČ AUTORA

Ovaj roman je izmišljena priča inspirisana istorijskim ličnostima. Iako sam sebi dozvolio maštanje, želeo sam ipak da ostanem što je moguće bliži stvarnosti. Tekstovi i reči koje sam navodio reprodukcija su onoga što su izgovorile ili objavile pomenute ličnosti.

Radnja ove priče, pozadina, kao i prizori iz devetnaestog veka, inspirisani su zaista posebnim periodom francuske kulture. Veličanstveno doba Igoa, Flobera, Zole, Žorž Sand... Vreme u kojem su stvarali pisci, umetnici i kompozitori poput Lista i Vagnera, te slikari Koro, Delakroa, Eduar Mane i njegova „družina“.

Ipak, ovo je, pre svega, ljubavna priča slavnog slikara i ženskaroša Eduara Manea i mlade umetnice Eve Gonzales. Žene su volele Manea i Mane je voleo žene.

Eva je bila ophrvana vulkanskom strašću prema jednom čoveku, Eduaru. Stranice ove priče posute su cvjećem, medom i trnjem.

Možda nije sve istinito u ovoj priči, ali strast jeste.

PROLOG

Kuba. Kraj četrdesetih godina dvadesetog veka.

Moj otac, doktor Eduardo Gonzales Mane, bivši ministar prosvete, bivši senator i advokat, bio je takođe i jedan od direktora novina *Pueblo*. Sa sedamnaest godina, počeo sam da pišem članke za kulturnu rubriku tog lista. Ali nisam želeo da potpisujem tekstove sa „Eduardo Gonzales Mane junior“. Divio sam se filmu, književnosti, pozorištu i muzici iz Sjedinjenih Američkih Država, ali mi je bilo glupo da usvajam i američki izraz „junior“ ili „mlađi“. Posavetovao sam se sa ocem, te se opredelio da odbacim „Gonzales“.

Pored prvih koraka u novinarstvu, pohađao sam studije i pisao kratke drame koje sam postavljao u pozorištu. Istovremeno sam bio i direktor kubanskog lutkarskog

pozorišta, u kome su se igrale predstave po tekstovima mojih prijatelja – pisca Aleha Karpentijera i pesnika Nikolasa Giljena. Pozorišni život je bio intenzivan i vladao je potpuni haos.

U jednom trenutku osetio sam potrebu da nastavim stručno obrazovanje u Parizu, gradu koji sam od detinjstva smatrao centrom kulture. Razgovarao sam sa porodicom o tome. I onda, jedne večeri...

Iznenadenje.

Za vreme večere otac mi je rekao, kao da se radi o nečemu što nimalo nije važno:

„Znaš li da vodimo poreklo od jednog slikara?“

„Kog slikara?“

„Manea, naravno!“

Ne izgovorivši ni reč više, otac je završio obrok, ustao od stola i sa cigarom u ruci otišao u radnu sobu. Pokušao je da prikrije trenutak slabosti, kao da mi je saopštio neku sramnu tajnu.

To otkriće je ostalo da visi u vazduhu.

Otac mi nikada nije pričao o svojim roditeljima, a kamoli o dedi i baki. Zapravo, o sopstvenim korenima imao sam samo maglovite podatke.

Moja majka, rođena u Andaluziji, potiče iz sefardske porodice. Moj otac, rođen u Madridu, dobio je kubansko državljanstvo vrlo mlad.

Na jednom putovanju u Španiju, otac, tada oženjeni četrdesetpetogodišnjak, upoznao je moju majku. Imala je samo šesnaest godina.

Bila je to ljubav na prvi pogled.

Njena porodica je živela na velikom imanju u andaluzijskoj oblasti. Moj otac je, uz pomoć saučesnice guvernante, oteo moju buduću majku u zoru i na belom konju je doveo kod sebe. Par je ubrzo napustio Španiju. U znak ljubavi prema svojoj nevesti, otac je našao veliku i lepu kuću u Santjagu de Kuba. Majčini roditelji smatrali su svoju ćerku „mrtvom“.

Nikada nisam saznao njihova imena, nikada nisam video fotografije bake i dede.

Potpuno odsustvo.

Praznina.

Prognana u progonstvu.

Imao sam kubanski pasoš, u kome je, uzgred, većina podataka bila lažna. Samo su ime i prezime tačno navedeni: Eduardo Gonzales Mane i Lozano.

Ali...

Rođen sam u Santjagu de Kuba, a ne u Havani.

19. juna, a ne 19. marta.

I mlađi sam tri godine.

Ispisao sam ovu neverovatnu priču u jednom romanu:* otac je „zaboravio“ da prijavi moje rođenje.

Da bih polagao maturski ispit, trebalo je da imam trinaest godina. Ja sam imao dvanaest godina i devet

* *Mes années Cuba*, Grasset, 2004.

meseci. Opštinski službenik se zbunio? Umesto tri meseca koji su nedostajali, dobio sam tri godine života više.

U krštenici piše da su mi roditelji rođeni na Kubi. Međutim...

Moj otac, mladi advokat iz Madrida, stigao je na Kubu početkom 20. veka. Dvadeset godina kasnije, bio je senator i ministar kubanske republike. Mogao je da promeni sopstvene korene i mesto rođenja...

Približavao se moj odlazak. Želeo sam da saznam više.

Kada bi provodio večeri kod kuće, otac je voleo da piše za radnim stolom dok je slušao klasičnu muziku sa radija. Da se ne bih prepustio zamišljanju, podsetio sam ga da mi razjasni neobičan podatak.

„Tata... Jedne večeri si pomenuo Manea.“

Šopenov *Preludijum op. 24*, u izvođenju Alfreda Kortoa, čuo se u pozadini ove scene.

„Da, vodimo poreklo od tog slikara, znaš.“

„Imaš li neki crtež, neki dokaz za to?“

Ustuknuo je u fotelji, a onda se okrenuo prema meni. U bistrim očima video mu se neposredan odgovor: siva zenica pretvorila se u plavu. Bio je to pogled uvređenog čoveka.

„Pokazaću ti naše porodično stablo. Postoje i zapisi tete Žane. Znaćeš da govorim istinu.“

Okrenuvši mi leđa, nastavio je da radi.

* * *

Nekoliko dana kasnije, otac se razboleo. Težak bronhitis. Naš porodični lekar je smatrao da mu nije potrebno bolničko lečenje.

„Mogu da brinem o njemu i dok leži kod kuće.“

Neodgovorna odluka jednog pretencioznog lekara koji nije ni razmotrio mogućnost komplikacija na plućima, slabog srca...

Nakon njegove smrti, mogao sam, zahvaljujući skromnom nasleđstvu, da priuštim sebi savršeno putovanje: odlazak u Njujork, karte za neki od brodvejskih hitova pre nego što se ukrcam na francuski brod *Sloboda*, koji će me odvesti u Avr.

U Avru sam kupio kartu prve klase za udoban kupe u vozu koji će me na najbolji način dovesti u Grad svetlosti. Pariz zaslužuje ovakvu malu ludost.

Godinu dana kasnije...

Živim u „Kubanskoj kući“, na samom ulazu u Univerzitet. Godinu dana sam hodao gradom, od četvrti do četvrti, od ulice do ulice. Posetio sam sve muzeje.

Početakom pedesetih, francuskom prestonicom je vladala prava umetnička i kulturna groznica. Štampa je počela da otkriva „novi roman“ i „teatar apsurd“, to jest drame Samjuela Beketa, Ežena Joneska, Fernanda Arabala i Artura Adamova...

Na Pedagoškoj akademiji za dramu, obrazovnom centru koji je osnovao Žan-Luj Baro, bio sam student u klasi Rožea Blena, poznatog pozorišnog glumca i reditelja, i mladog profesora pantomime i izražavanja telom Žaka Lekoka.

Odlučio sam da božićne praznike provedem u Londonu. Sezona je bila izvanredna: *Old Vik* i izvođenja Šekspirovih dela sa Lorensom Olivijeom u punom sjaju; baleti sa zanosnom Margo Fontejn; mjuzikli; „bes mladih pisaca“, sa kojim je počeo preobražaj engleskog pozorišta: Džon Ozbourn, Arnold Vesker, Harold Pinter...

London... Njegovi parkovi, dvospratni autobusi, mistična reka, široke avenije i luksuzne prodavnice...

Njegovi muzeji...

Najdraža mi je bila galerija *Tejt*, čije su izložbene sale bile mnogo „intimnije“ od onih u Nacionalnoj galeriji.

Umesto da se ponašam poput disciplinovanog turista sa vodičem u ruci, beskonačno sam hodao u nadi da ću slučajno otkriti neophodno delo. I munju koja će me spojiti s njim.

Jedna slika mi je privukla pažnju. Veliko platno, dva metra sa metar i 38 centimetara.

Polako sam se približio. Žena sedi ispred platna. Slikarka.

Već neobična činjenica: slikarka portretiše ženu koja slika. Autoportret, možda?

Približio sam se još malo... Mlada žena sedi na drvenoj stolici, golih ruku ispod kratkih, pufnastih rukava.

Haljina, čiji kraj formira polukrug, ispunjava donji deo slike. Desno, na podu, leže karton za crtanje, rolna papira i cvet božura. U levoj ruci, savijenoj, drži paletu sa tri boje na dugom štapiću oslonjenom na okvir slike koju stvara desnom rukom. Mrtva priroda. Vaza sa cvećem.

Autor je uhvatio lepotu ove mlade žene delikatnih crta lica, duge crne kose, sanjalačkog pogleda...

Namera mi se učinila jasnom: slikar odaje počast mladoj umetnici u trenutku inspiracije.

Slika mi deluje kao ljubavna pesma. Uz određenu dozu arogancije, naglašava burnu strast između slikara i njegovog modela.

Čitam naziv dela: *Portret Eve Gonzales*.

I ime slikara: Eduar Mane.

Tražim utočište u Vestminsterskoj opatiji, katedrali koja je delom muzej, a delom malo groblje gde leže mnoge zanimljive ličnosti: kraljevi, umetnici, pisci...

Slika mog oca vraća mi se neverovatnom snagom, poverljivi ton vibrira određenom emocijom.

„Vodimo poreklo od Manea.“

I moja rečenica ubica:

„Imaš li neki crtež, neki dokaz za to?“

Dok sam sedeo u poslednjoj klupi u nizu u Vestminsterskoj opatiji, nije me opsedala ideja da sam možda unuk fantastičnog slikara.

Ta rečenica, ironična, moj sarkastični osmeh...

Otac je shvatio da sumnjam u ono što je rekao. Njegov povređeni pogled postao je još snažniji sada, nakon što je iznenada umro.

Tajna koju je želeo da prenese sinu pretvarala se, protiv njegove volje, u nekakvu farsu. Pa ipak – i trebalo mi je vremena da shvatim – bilo je to bolno priznanje.

A onda, iznenada, u jednom londonskom muzeju, jedna slika spojila je dva imena...

Eduar Mane, slikar.

Eva Gonzales, ličnost na ovoj izuzetnoj slici.

Eva i Eduar...

Dva imena, izvor inspiracije.